

Uitkomsten meicirculaire gemeentefonds 2024

1. Inleiding

Gemeenten ontvangen meerdere keren per jaar een circulaire van het Rijk waarin de ontwikkeling van de algemene uitkering is weergegeven. De algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron voor gemeenten. Voor de gemeente De Ronde Venen is dat ruim 70%. Nu wordt ingegaan op de meicirculaire 2024 die op 27 mei 2024 is verschenen. Na Prinsjesdag in september 2024 staat de volgende circulaire gepland over de algemene uitkering.

2. Effecten op de begrotingsresultaten 2024 – 2028

De Meicirculaire gemeentefonds 2024 geeft aan dat er voor de gemeente De Ronde Venen geen belangrijke financiële verbeteringen worden verwacht voor de jaren 2025 tot en met 2028. Dit is in lijn met de eerder uitgebrachte Voorjaarsnota van het Rijk. De uitzondering is het jaar 2024, waarin een verbetering van € 1.220.000 wordt gemeld. Dit blijkt onderstaande tabel waarin zijn opgenomen de effecten op de begrotingsresultaten 2024 – 2028.

Effecten op de begrotingsresultaten 2024 – 2028 (bedragen x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
A Bij: Hogere algemene uitkering	1.550	1.380	4.280	4.240	5.130
B Af: Uitkomsten Voorjaarsnota Rijk zoals opgenomen in de Kadernota 2025	0	2.000	-1.400	-1.400	-1.400
C Af: Reservering voor effecten loon- en prijsontwikkeling 2025	0	-2.900	-2.900	-2.900	-2.900
D Af: taakmutatie Loon- en prijsbijstelling Wsw/beschut werk	-230	-200	-190	-190	-210
E Af: taakmutatie Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	-50	-50	-50	-50	-50
F Af: taakmutatie Werk-drukverlaging jeugdbescherming	-50	-50	-50	-50	-50
G Verbetering begrotingsresultaat	1.220	180			520
H Afname begrotingsresultaat			- 310	- 350	

- A. Zie hiervoor de toelichting bij onderdeel 3 Ontwikkeling opbrengst algemene uitkering ten opzichte van de decembercirculaire 2023.
- B. Zie hiervoor de Kadernota 2025 onderdeel I van de Nieuwe startpositie Begroting 2025 – 2028.
- C. Indicatie van de effecten van loon- en prijscompensatie 2025.
- D. Zie hiervoor de toelichting bij onderdeel 3 Ontwikkeling opbrengst algemene uitkering ten opzichte van de decembercirculaire 2023.
- E. Idem.
- F. Idem.
- G. Betreft verbetering van de begrotingsresultaten voor de jaren 2024, 2025 en 2028.
- H. Betreft afname van het begrotingsresultaat voor de jaren 2026 en 2027.

3. Ontwikkeling opbrengst algemene uitkering ten opzichte van de december-circulaire 2023

In onderstaande tabel is opgenomen de omvang van de verwachte opbrengst van de algemene uitkering voor de jaren 2024 tot en met 2028.

Ontwikkeling algemene uitkering voor de jaren 2024 – 2028 (bedragen x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
A Stand meicirculaire 2024	77.880	80.760	77.880	79.040	79.930
B Stand decembercirculaire 2023	76.330	79.380	73.600	74.800	74.800
C Verschil	1.550	1.380	4.280	4.240	5.130
Verklaring van de verschillen					
Algemene mutaties:					
1. Hogere volume- en prijsontwikkelingen	590	2.480	2.590	2.550	3.420
2. Afrekening 2023 Btw-Compensatiefonds	440	0	0	0	0
3. Vervallen opschalingskorting	0	-1.400	1.400	1.400	1.400
Taakmutaties:					
4. Loon- en prijsbijstelling Wsw/beschut werk	230	200	190	190	210
5. Compensatie uitvoeringskosten Omgevingswet	190	0	0	0	0
6. Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	50	50	50	50	50
7. Werkdrukverlaging jeugdbescherming	50	50	50	50	50
8. Taakstelling jeugdzorg	0	0	0	0	0
Totaal	1.550	1.380	4.280	4.240	5.130

Algemene mutaties hebben gevolgen voor de financiële ruimte van de gemeente zonder veranderingen in het takenpakket. Taakmutaties daarentegen hebben gevolgen voor het takenpakket en de daarbij behorende kosten of opbrengsten.

1. Hogere volume- en prijsontwikkelingen

Door enerzijds aanpassingen in aantallen zoals inwoners, woonruimten, inwoners met een laag inkomen en anderzijds door compensatie voor gestegen kosten neemt de algemene uitkering toe met € 590.000 in 2024 en dit loopt op naar € 3.420.000 in 2028. Hierin is verwerkt de overgang van een nieuwe verdelingssystematiek volgens de bruto binnenlands product (BBP)-index. Deze werkwijze geeft meer stabiliteit dan de oude 'trap-op-trap-af'-systematiek.

2. Afrekening 2023 Btw-compensatiefonds

Gemeenten kunnen de btw die ze moeten betalen declareren bij het Rijk via het Btw-compensatiefonds. Dit fonds kent echter een plafond. Declareren de gezamenlijke gemeenten méér dan er in het Btw-compensatiefonds beschikbaar is, dan moet het gemeentefonds bijpassen. Blijft er geld over, dan vloeit dit terug naar het gemeentefonds. Er is voor 2023 € 214 miljoen landelijk toegevoegd aan het gemeentefonds. Voor de gemeente De Ronde Venen betekent dit een incidenteel voordeel van € 440.000 in 2024.

3. Vervallen opschalingskorting

In de Voorjaarsnota 2024 heeft het Rijk aangekondigd dat de oploop van de 'opschalingskorting' van € 675 miljoen met ingang van 2026 wordt geschrapt. Voor de gemeente De Ronde Venen betekent dit een structurele verlichting voor het meerjarenbeeld van € 1,4 miljoen. Daar staat in 2025 wel een eenmalige korting van hetzelfde bedrag tegenover. Dit effect is nu verwerkt in de meicirculaire. Hiermee is rekening gehouden in de Kadernota 2025.

4. Loon- en prijsbijstelling Wsw/beschut werk

Om de gemeenten te compenseren voor gestegen kosten van beschut werk zijn extra rijksmiddelen toegevoegd aan de algemene uitkering vanaf 2024. Het gaat om € 230.000 in 2024 die afneemt naar € 210.000 in 2028. Deze extra middelen worden ingezet voor deze gemeentelijke taak.

5. Compensatie uitvoeringskosten Omgevingswet

In 2024 ontvangen de gemeenten € 71,5 miljoen voor de uitvoeringskosten van de Omgevingswet. Met deze middelen kunnen de gemeenten ervoor zorgen dat ze aangesloten, geoefend en ingeregeld zijn en voldoen aan de in de Omgevingswet gestelde eisen. Hiervoor ontvangt de gemeente De Ronde Venen een compensatie van € 190.000. Aangezien in de begroting al rekening is gehouden met incidentele en structurele uitvoeringskosten van de Omgevingswet komt de compensatie ten gunste van het begrotingsresultaat 2024.

In de nog uit te brengen septembercirculaire 2024 komt nog een deel van de compensatie richting de gemeenten.

6. Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden
Vanuit de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden, die in juli 2022 aan de Tweede Kamer is gepresenteerd, heeft het kabinet via het gemeentefonds € 40 miljoen aan structurele middelen beschikbaar gesteld voor betere dienstverlening. Deze middelen zijn in 2023 incidenteel aan gemeenten toegekend. Vanaf 2024 gebeurt dit structureel, zodat gemeenten beter in staat zijn om strategisch en doelgericht te handelen en hun activiteiten uit te breiden. Denk aan verdubbeling van het gebruik van schuldhulpverlening en bevordering van activiteiten om armoede onder kinderen te bestrijden. Hiervoor ontvangt de gemeente De Ronde Venen structureel € 50.000 vanaf 2024. Deze extra middelen worden ingezet voor deze gemeentelijke taak.

7. Werkdrukverlaging jeugdbescherming
In oktober 2023 hebben het ministerie van Justitie en Veiligheid en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) een bestuurlijk akkoord gesloten om de werkdruk in de jeugdbescherming en jeugdreclassering te verlagen. Dit akkoord heeft tot doel om de werkdruk bij de gecertificeerde instellingen (GI's) te verminderen, zodat zij hun wettelijke taken adequaat kunnen uitvoeren. Hiervoor is landelijk structureel € 30 miljoen toegevoegd aan de algemene uitkering. Hiervan ontvangt de gemeente De Ronde Venen structureel € 50.000 vanaf 2024. Deze extra middelen worden ingezet voor deze gemeentelijke taak.

8. Taakstelling jeugdzorg
Gemeenten en Rijk hebben in juni 2023 een principeakkoord bereikt over het financiële kader voor de Hervormingsagenda Jeugd. Hiermee is een belangrijke stap gezet en spreken gemeenten uit de schouders te willen zetten onder de noodzakelijke verbeteringen in de hulp aan jonge inwoners en hun omgeving.

Het Kabinet heeft meer tijd nodig voor de invulling en realisatie van de besparingsopgave van € 500 miljoen voor 2025. Hiervoor worden de gemeenten gecompenseerd in de meicirculaire 2024. Voor de gemeente De Ronde Venen heeft dit geen effect omdat hiermee al rekening was gehouden.

Vanuit de meicirculaire 2023 is vanaf het jaar 2026 rekening gehouden met een stelpost van € 1,4 miljoen aan besparingen/hogere rijksbijdragen jeugd aflopend naar € 1,0 miljoen in 2028. De meicirculaire 2024 geeft geen aanleiding om deze 'stelpost' te herzien omdat nog niet bekend is hoe het nieuwe kabinet verder gaat met de Hervormingsagenda jeugd.

4. Overige ontwikkelingen

- Houdbaarheid Wmo-uitgaven

De komende jaren neemt de vergrijzing toe. Dit betekent dat de zorgkosten van gemeenten voor de uitvoering van de Wmo stijgen. Afgesproken is dat (een nader te bepalen deel van) de Wmo in de toekomst niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Hierdoor ligt het risico van een grote kostenstijging niet meer exclusief bij de gemeenten; dit naar analogie van de financiering van de bijstand. Bij de uitwerking van de financieringsvarianten worden de inzichten benut van de ontwikkeling van financieringsvarianten voor jeugd. In nog te verschijnen circulaire wordt nader ingegaan op de gewijzigde financieringsstructuur van de Wmo.

- Terugdringen specifieke uitkeringen

In het hoofdlijnenakkoord staat dat er voor een bedrag van ruim € 6 miljard wordt overgeheveld naar het gemeentefonds en het provinciefonds. De brede doeluitkering voor de bijstand (BUIG) blijft buiten beschouwing. Deze overheveling gaat gepaard met een korting van 10%. Niet alle gemeenten delen evenredig mee in de specifieke uitkeringen. De effecten voor individuele gemeenten kunnen dan ook variëren. Dit hangt mede af van de vraag hoe de uiteindelijke korting eruitziet. In nog te verschijnen circulaire wordt nader ingegaan op de gewijzigde financieringsstructuur voor specifieke uitkeringen.

- Inflatieverwachting voor 2025

In de meicirculaire 2024 is een raming opgenomen voor de inflatie voor 2025. Deze inflatie bedraagt 3,5% en is samengesteld uit de loonvoet sector overheid, netto materiële consumptie en overheidsinvesteringen. Dit percentage wordt gebruikt voor aanpassing van zowel lokale heffingen als de kosten van de gemeentelijke taken.

- Aanpassing definitie 'huishoudens met lage inkomens met drempel'

Het Rijk is bezig met een onderzoek naar het gebruik van de maatstaf 'huishoudens met lage inkomens met drempel'. De verwachting is dat in de septembercirculaire 2024 duidelijkheid wordt gegeven over de definitie en berekeningsmethode. Dit kan leiden tot aanpassing van de opbrengsten van de algemene uitkering.